

A SZŐLŐBEN

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben“)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik: minden hó 28-án.

Előfizetési díj: Egész évre 2 frt.

Szerkesztő és kiadó tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN.

A szövetkezetéről.

A borászati és szőlőszeti szövetkezeteknek már kezdetben sok ellensége akadt. Alig, hogy országszerte kezd az eszme tér foglalni, már is akcióba lépnek ellene.

Első sorban a borkereskedő világ kiált reá kigyót-békát, s telvék a lapok ellenszenves cikk rovatokkal; s ahol megvan alakulva, ott kerülik mint a bűnös embert, s csak akkor fordulnak a szövetkezetek pinczéjéhez, midőn szükségletüket egyes pénzre szorult kis gazdánál potomárért ki nem elégithetik.

A rendesen kezelt tiszta finom borok nekik nem tetszenek; mert ők magok akarják a borokat kezelni, mert helyesebben mondva azért nem keresik fel a szövetkezetet, mivel a szövetkezetek minden mesterséges javitástól ment, valódi finom és tiszta borokat aduának; nagyon természetesen ezek a szövetkezetek nincsenek szorult helyzetben, s nem adják félárért borukat, míg a reá szorult kis gazdák nál nagyon olcsón összeszedik; ha gyenge: szesszel erősítik; ha teste nincs, hát más testes borral házasítják; szóval ők így nagy ritkán vesznek elsőrendű finomabb borokat, de ez olcsóbb és másodrendű borokat tisztogatják és puczolgatják.

Innét van azután az, hogy a fővárosi nagy vendéglőkben, a legczifrább vignettákkal ellátott hosszú nyakú üvegekben is, csak névleges fajbort vagy másodrendű árut kap a fogyasztó közönség drága pénzért.

Ez az állapot azonban nem fog sokáig tartani, mert a szívós kitartás utat fog törni, s a szövetkezetet is védelemre fogja serkenteni.

A védelem tisztességes és áldásos lesz, és szabadalmában nem sérti az igazságot.

Téved a kereskedelem ha azt hiszi, hogy eme mellőzésével a szövetkezeteket feloszlásra bírja. Oh nem! Az a szövetkezet, mely ügyes kezek által vezetve egészséges alapon áll és tevékeny emberek kezében van: felfogja venni a harcot. Küzdeni fog, és biztos, hogy a győztes a szövetkezet leend.

Ahhoz azonban, hogy a harcot felvegye és kibírja: pénz és erő kell. Az egyesülésben pedig rejlik az erő, az erőben a hatalom — s így ennek birtokában pénzben nem igen szenved hiányt.

Az állam is kilátásba helyezi a támogatást. Csakhogy az a fájdalom, hogy csak szóval teszi, és nem siet a küzdő szövetkezet támogatására.

Igérget, biztatgat, de szük a marka! . . .

A központ kölcsöne pedig nem elégséges ahhoz, hogy a szövetkezet a harcot kibírja.

Aki szövetkezetet alapít, ezzel legyen tisztában. Ne hogy a saját kárán okuljon és győződjön meg a fenti állításunk valódiságáról.

Ha a szövetkezet az állam segélyére és a központ által nyújtandó kölcsönre fekteti bizalmát: sokáig nem állhat fen; a kereskedelem nélkülözését mellőzését nem bírja ki.

Mert a befektetés a kölcsönvett pénzt kamata a bor hektóját rendes körülmények között 4—5 koronával megdrágítja. S ha a szövetkezet a kereskedő által felajánlott csekély árért szóba nem áll: úgy pénzzel nem rendelkezik, tagjain segíteni nem bír.

Hogy borával jobb vevőre vármi bírjon, és hogy a tagok nehéz helyzetén előlegek adásával segíteni bírjon, kell hogy egyéb pénz beszerzési források után is nézzen.

Aki az alakításnál ezzel tisztában van, ezt is könnyen elérheti.

Első és főkötelessége tehát a szövetkezetnek, hogy pénz beszerzési forrást találjon. Ez pedig szerfelett könnyen megy.

Mert maupság, mikor a pénzintézetek erős konkurencziát folytatnak: egy szövetkezet egész könnyen talál oly pénzintézeteket, ahol a szövetkezet váltójait leszámolják.

De hogy ezt elérhessék, oly igazgatósági tagokat kell az intézőségbe beválasztani, akik az ügy iránt érdeklődnek, és a szavatosságot készséggel aláírják.

Ennélkül egy szövetkezet jövedelmezőleg fel nem állhat, a kereskedelem mellőzését kitartani nem bírja.

Ismétlen jól gondolják meg azok az itt elmondottakat akik egy borászati szövetkezet megalakítását kezdeményezik; — mert enélkül fűzfavesszőn lovagolnak.

Ha azt így elrendelték beáll azon állapot, hogy nincsenek reá szorulva arra, hogy a borokat az első potomárt ígérő kereskedőnek eladják.

Nagyon természetesen, ha rendes vevő nem jön: a bor a pinczében pihen.

A jóbor a pinczében öregedés által érik, de ezzel egy idejűleg a befektetett tőke kamata a bort drágábbá teszi. És itt a védelem azután már nemcsak jogosult, de szükséges is.

Drága nehéz borokat nagy mennyiségben illő árért ritka esetben vesznek meg; tehát akarva nem akarva, most a szövetkezet konkurensévé válik a kereskedelemnek azzal, hogy palaczk érett borait kismértékben butellákban is hozza forgalomba.

De hát miért ne lehessen a szövetkezetnek mint jó firmának saját jól kezelt terményét a kereskedelemben hozni?

Sok italféle van, melyek kereskedelmi cikkek és a melyek a kereskedőkhöz butellákban érkeznek és úgy árusítanak; hát miért ne lehessen a szövetkezeteknek a kényszer nyomása alatt borait butelázni és így értékesíteni.

Hiszen erre jogok is van; s a közönség érdekének nem ellene sőt hasznára történék.

És tisztán áll előttem az, ha a szövetkezetek ezen térre menni kényszerülnek, a kereskedők saját magok által teremtett kényszer helyzetben nem bírnak konkurensi lenni, mert a szövetkezetek minden mesterséges okoskodástól, ment borokat fog a forgalomba hozni, és a fogyasztó közönség fel fogja ösmerni a különbséget, és a jobbat nem fogja a rosszabbért elcserélni.

Ez tehát a szövetkezetek vég küzdelme, mely minden esetben a szövetkezetek győzelmével fog végződni, ha mondom az ellenálláshoz elkerülhetlenül szükséges pénzt bebirják szerezni.

Ez pedig ügyes emberek kezében könnyen megy, azért én bizom a szövetkezetek felvirágzásában.

Rettenetes termés.

Most mikor országszerte az a panasz hangzik, hogy az idej termés a közepesen is jól alul van, amikor legtöbb helyen az átlagban magyar holdonként 7—9 hektoliter bortermésről beszélnek, bámulatba ejti az embert annak a hallása, hogy lehet vagy van szőlő, ahol az idén rettenetes nagy termés volt.

S engem is felette érdekelt eme hír annál is inkább, mivel különböző vidékeken es helyeken vannak kisebb nagyobb tábla szőlőjeim, de az általánosságban én sem számolhatok több bort holdanként 7—9 hektonál. Így nincs mit gondolkozni való rajta, ha a rettenetes termés hallatára nem kímélve fáradságot, elmentem megtekinteni a csuda nagy termést.

Ott voltam, láttam, s valami csudálatos az az a mennyiség, a mennyi szőlőtermést ott a tőkén láttam. Nem nagyitom, ha azt mondom, hogy a tőkék egyre-másra 2—3 kilo szőlőt megadtak.

Bámulatárgya volt a szőlőfürtök sokasága. Soha életemben nem láttam szőlőtőkén oly egyenletes nagy termést. Egész bátran merem állítani, hogy egy magyar holdról lesznek 40—50 métermázsza szőlőt.

Nohát nem rettenetes csoda nagy termés-e ez? Lehet-e ennél nagyobbat gondolni is? S mi ehhez képest az én és mások 7—9 hektoliter holdanként?

Ez hát az a mesés termés amiről éveken át itt-ott a szaklapokban egyesek beszélnek. Ez az amit a szőlész közönség hinni nem akar.

Pedig hát tény. Ez már azután nem dolgozott hiába mondja az olvasó. Ugyvan! a fáradság ezen szőlőtáblán busásan kifizette magát.

Mikor azonban kicsodálkoztuk magunkat, nézzük meg, mily eljárással lehetett eme rettenetes nagy termést előállítani? Tanuljunk, okuljunk! S állapodjunk meg: vajjon követhetjük-e mi is az illető gazdát, és ha igen: tanácsos lesz-e azt követni?

Eme nagy termésnél be lett igazolva a szőlő természeti képessége, az, hogy ha a szőlő rügyek be vannak érve, megtermékenyülnek, s minden egyes rügy fürtökkel jön elő.

Ha ezt vesszük alapul s így tudjuk, hogy a szőlőrügyek mindegyike hoz fürtöt, akkor tisztában áll az, hogy minél több rügyet hagyunk a tőkén, annál nagyobb lesz a termés hozam.

Az magától értetődik tehát, hogy az említett szőlőtőkén szerfelett sok rügy lejt meghagyva, s így szerfölött sok termést hozott. Ezt elérheti más is, ha szerfelett sok rügyet hagy a tőkén.

Megnéztem a tőke metszését... Nohát az olyan volt, minőt életben nem láttam; de meg ily merészen metszeni nem is hallottam.

Hogy az olvasónak az ott eszközölt metszésről fogalma legyen leírom.

A tőkén meglelt hagyva először is két szálvessző. Ezek legkevesebb 8—10 rügyre lettek metszve. Azután meg lett hagyva két szálvessző 4—5 rügyre metszve, és ezen kívül 2—3 csapon-csap meglelt hagyva 2—3 rügye. Szóval az egész tőkén az erősebb vesszők meg

ettek hagyva. Így nagyon természetes, az összes rügyek kibajtottak termést hoztak.

Fürt a fürt mellett volt; azonban nagyon természetes a bogyók legnagyobb része apró fejletlen. Így aztán aki megvette: a termést az sem vesz többet szőlőt láttatlanban.

Ugy értesültem, hogy az illető a termését mázsa számra eladta. No de ez üzleti dolog nem tartozik hozzánk.

Tény az, hogy az illető szőlőjeiről ez évben óriási termést kapott.

Előadtam a dolgot úgy ahogy áll. Tanulságul állhat ez, követheti aki akarja. Elérheti azt a célt amit az illető elért, csak most már az kérdés: tanácsos-e, helyes-e ezt követni? Gazdaságos-e célhoz vezető-e?

Az elmondott dolgok nem oly egyszerűek, hogy a felett egy jó vicczel vagy egy szólammal napirendre térjünk.

Tanulságos ez. Megtanít mindenkit azon régen hangoztatott állításunkra, hogy a termés mennyiség, leszámítva az elemi csapásokat legtöbbször a gazdától függ.

Nem lehet ezt a kérdést olyan könnyek agyon ütni, különösen ha ezzel a rettenetes csuda terméssel szembe vesszük azt az elenyésző csekély termést, melyet a rendszeresen az eddigi eljárással kezelt szőlők adtak.

Habár a siker tulsok tulnagy, és annak káros oldala is van, azért még sem tanácsos az figyelmen kívül hagyni. Lehet ebből okulni más irányban is.

Egyik irány az, hogy a szőlőt miként metszük reá, a másodk, hogy úgy metszünk reá, hogy jusson is maradjon is. Ne hogy egy két évi tulmetszéssel azután a szőlőket tönkre tegyük.

Mert igaz, hogy a bemutatott metszés ez évben óriási termést hozott, hozhat még valamit esztendőre is, de hogy két év múlva tönkre megy: az teljesen biztos.

Különbén sem szabad a szőlőt úgy megerőltetni fiatal korában. Az említett szőlő pedig úgy tudom negyedik vagy ötödik éves. Különösen károsan hat reá ha olyan helyen fekszik mint a nevezett: meredek délkeletnek fekvő hegy oldalban, ahol egyébként is csekély a humus ahol nagy kőzetek állanak.

Az én felfogásom az, hogy akkor szabad egy szőlőt úgy reá vágni, amikor a gazdája jövőre ott akarja hagyni.

Pedig alig hiszem, hogy ez legyen a cél, mivel mint tudom a nagy tábla szőlő agrár kölcsönnel van telepítve.

No de ehhez nincs semmi közünk. Ez a gazda dolga. Csak arra térünk vissza még, hogy ennek a szőlőnek a gazdája, nagy szakember hírében áll; és elbámultunk midőn láttuk az eddig általuk sehol sem látott óriási termést és óriási reá metszést.

Ha az illető ténye igazi szakértelmen alapul, amit a jövő fog igazolni, akkor meghaljlunk előtte s tudatni fogjuk ezen eddig még nem látott dolgokat és eredményt. Ha pedig káros leend a szőlő életére: szolgáljon intő például azoknak, akik e szőlőt erejénél tul hajtják és készitik a nagy termésre.

Most az illető tulajdonos nevét elhallgatjuk, de a jövő évre ha a szőlők kihajtottak szólni fogunk még róla már azért is, hogy a kíváncsiak megnézhezzék, s rajta jobbra vagy balra okuljanak.

A pinczében.

Szüret után a pinczébeben is találkozik tenni való.

Legelső a borok töltögetése. Ha a bor a második azaz lassu eredésen tul van : akkor az feltöltendő.

Ledugaszolni azonban még mindig nem tanácsos. A régi öregek a ki nem forrott bor szádlójára tisztán megmosott köveket raktak.

Deczember hóban meglehet kezdeni a fehér borok lehuzását

A régiek közül sokan más felfogásban éltek, azt állították, hogy a bort leghelyesebb az anyján azaz a söprőjén hagyni. De a szakértelem ezt a felfogást megsemmisítette, s manapság az öntudatos gazda nem hagyja a söprőjén a bort, de a fehérét deczember hóban, a sillert január hó végén lehuzza.

A fehér borok lehuzásánál az üres hordót kénszelettel látjuk el, és azt benne elégetjük. Ez az eljárás a bor tisztaságára nagy befolyással van.

Azokban a kénszeletnek nem szabad tul soknak lenni, mert a sok kénszelettel ellátott bor fejfájást okoz.

Kénszelet közül is az a jó: amelyik mirenymentes.

Virágos kénszeletet is szoktak a hordóba égetni, azt állítják, hogy ennek illata a borban átmegy. No hát ez sem egészen ugy van ; bizony nem tapasztaltam én azt, hogy a virágos kén szeletektől a bor illatossá lett volna.

A vörös bor lehuzásánál a kénszelet használata nincs meg engedve, mert a kénszelet sokat elvesz a bor színéből.

Mivel pedig a vörös bor egyik ékessége a szine, nem szabad azt belőle el venni.

Azon pinczéket, melyek penészednek, szintén kénszeletekkel kell többször kiégetni. A kénszelettel a pinczéből a penészt távol lehet tartani.

Némelyek azt a rossz szokást követik, hogy a pinczébe öntik a burgonyát, ott rakják el a zöldséget. Ezek káros befolyással vannak a pinczében levő borra.

A borok első lehuzását nem szabad zártan géppel eszközölni. Nyitottan kell azzal elbánni, hogy a levegő a borral érintkezzék. Ez a körülmény a bor érlelésére nagy befolyással van.

A hordók töltögetése és a borok tisztogatása szintén szerfelett lényeges. A mely bor rendszeren nem töltögettetik, s a felszinen pe-

nészt kap: hosszabb időn át különösen a vörös bornál ecsetesedést idéz elő.

A borok töltögetése előtt a bor, különösen ha gyenge, úgy macskával megtisztítandó, mert ha meg nem tisztítják úgy a töltögetésnél a bor felszínén levő penész, mely gombákból áll a borba jut és ecsetesedést idéz elő.

Figyelni kell a hordó tisztaságára. Meg kell izlelni gyakran a bort; ha ne talán a gondatlanság folytán a bor hibás hordóba huzatott volna; le kell azonnal huzni más hordóba.

A lehuzott borba azután egy keskeny kis zacskócskába megmosott faszenet kell bebocsájtani. A szén az idegen szagot magába veszi; azután a bort egy jól kimosott kénszelettel kiégetett hordóba kell huzni.

Ha még azután is megvolna a kellemetlen idegen szag: az eljárás megismételendő.

A második lehuzást tavasszal a szőlő virágzás előtt kell eszközölni. S ha a bor még akkor sem talál vevőre, a harmadik lehuzás a kanikulai melegek előtt eszközölni.

A tavaszi szőlő-virágzást és a kanikulai meleget azért jeleljük meg, mint határidőt, mert ez időben a lég feltűnő melegs a pincze hófoka is melegebb, s így a bekövetkező hirtelen átmenetre a bor ismételen forrásba jut, amikor is az alján levő részek felháborodnak és a borokat megtörik.

Ezt az időt nem szabad bevárni, de előbb még a bor tiszta, kell a seprőről lehuzni.

Trágyázásról.

Bizony nagyot változott a világ. A régi öregek nem trágyázták a szőlőjüket, mert azt tartották: a trágyázott szőlő nem ad jó bort.

Megfordítva áll most a fogalom, most már tudják, hogy a szőlő trágyázás nélkül nem is szőlő.

Az ojtványiszőlő különösen gyorsan kiéli a talajt s ha ezt nem-javitják ugyancsak termőképessége a legcsekélyebbre redukálódik.

A rendes gazda arra törekszik, hogy szőlőjét állandóan jó erőben tartsa, ez okból beosztással bizonyos időközökben megtrágyázza.

A szőlő trágyázásának idejét a talaj határozza meg.

A lapos helyen, fekete kötött humusdus talajban hosszabb időközben kell trágyázni, míg az emelkedett könnyű talajban legalább három évenként kell egyszer trágyázni.

A trágyázáshoz is szakértelem szükséges, Helytelen eljárás az, ha valaki túl sok trágyát és nagyobb időközökben hord a szőlőbe. Inkább kevesebbet és sűrűbben, mint erősen és ritkán trágyázon.

Némelyek a teljesen érett trágyának előnyt adnak, holott a telje-

sen érett portrágya, az igaz, hogy jobban hat a szőlőtő fejlődésére, de az is igaz, hogy ható ereje hamarabb megszűnik. Mig a fél érett szalmás trágya jóval tovább tart.

Legjobb trágya a szőlőben az istálló és ott is a ló trágya. Különösen hatékony a jól táplált ló trágya. Ezért azután a katona lovak trágyája első helyet foglalja el, amennyiben a katona lovak zabbal erősen tápláltaknak.

A sertés trágya is hatalmas talaj javító anyag; csak hogy az délnék fekvő kavicsos szőlőkben rendkívül nagy hőséget tart, mely a tökeéletére is káros.

A sertés trágya a nedves talajban alkalmas, ott buja növényzetet idéz elő.

A szarvasmarha trágya szinte kifogástalan javító anyag, sőt még az emberi ürülék is erős fejlődést szül, csak hogy ezt magányosan nem tanácsos a tőkékhez helyezni. Mert túl nagy nőséget ad, sőt mondhatni éget is, de ha a földdel összekevertetik, úgy azzal össze érik és igen jó javító anyag.

Csak hogy az emberi ürülék szerfelett sok élenyt is tartalmaz, s így a szőlőtőnek lombozatát erősen neveli.

A trágyázott szőlő rendszeren nagyobb termést ad, mert a szőlőfáját, lombozatát erősen neveli, s így hogy termést hozzon: a szokottnál valamivel jobban reá vágandó, s így nagyon természetes a termése is nagyobb lesz.

Nem csak trágyával lehet a szőlőt javítani de azt minden oldható anyaggal, mint az utca szemet, bőr, szőr, csont és egyéb utcai hulladékokkal; sőt még az egyszerű földelés is elősegíti a szőlőtő fejlődését.

Ezeket kívül szerepelnek még a műtrágyák is. De ezek is inkább a reklámos hirdetésben szerepelnek mint a szőlőkben.

A mű trágyának a szőlőben elérhető hasznosságáról sokat összeírnak, de én ezt beigazolva nem láttam.

Több éven át használtam én is műtrágyát a szőlőmben, de én a hirdetett nagy különbséget nem észleltem. És így nem tartozkodom kijelenteni, hogy a műtrágyát a szőlőben először drágának találom és a nagy befektetéssel szemben előirt fejlődést igazán nem tapasztalom.

Azért én tehát a műtrágyát sem nem alkalmazom, sem nem ajánlom. Leghasznosabb tehát az istálló trágya. Aki teheti szőlőjét ezzel javítsa meg.

A trágyázásra legalkalmasabb idő az ősz, amikor a mélyen felfedezett sorok közé hintjük az istálló trágyát, s mielőtt fagy beállana földet betakarjuk.

Egy magyar hold szőlőre 30 szekér trágya elégséges.